

GUÐFINNA HARÐARDÓTTIR, HALLA VALGEIRSDÓTTIR OG SÓLBORG JÓNSDÓTTIR

EVRÓPSKT SAMSTARFSNET UM GRUNNLEIKNI

Fræðslumiðstöð atvinnulífsins (FA) hefur átt aðild að evrópsku samstarfsneti um eflingu grunnleikni fullorðinna (European Basic Skills Network, EBSN), frá stofnun þess árið 2010. Meðlimir netsins eru ríflega 70 og koma frá 27 Evrópulöndum og þremur löndum utan Evrópu. Netið er opið ráðuneytum og stofnunum sem móta stefnu um málaflokkinn, sinna rannsóknum á sviðinu eða eru fulltrúar samtaka sem vinna að eflingu grunnleikni fullorðinna. Sýn EBSN er að öllum verði tryggður aðgangur að þjálfun þeirrar grunnleikni sem þarf til að geta verið virkir þátttakendur í námi, starfi og samfélagi. Með grunnleikni er átt við læsi, ritun, meðferð talna, færni í að tjá sig og notkun upplýsingatækni.¹

Forspraki EBSN er Graciela Sbertoli, sérfræðingur hjá VOX í Noregi, og er hún formaður framkvæmdanefndar EBSN en skrifstofa netsins er hjá ungverskum samtökum um ævinám (e. The Association for Lifelong Learning (ALLL)). Vefsíða samstarfsnetsins er <http://www.basicsskills.eu/>.

Meðal þess sem samstarfsnetið hefur lagt áherslu á frá upphafi er að vinna að skýrari stefnumótun um nám leiðbeinenda í fullorðinsfræðslu, sem sérhæfa sig í að aðstoða fullorðna við að ná aukinni grunnleikni. Í því skyni voru haldin fjögur námskeið (EBSN Academy) þar sem þátttakendur voru fyrst og fremst þeir sem sinna kennaramenntun, þjálfun leiðbeinenda eða hönnun náms í grunnleikni. Fyrsta námskeiðið var haldið hjá VOX í Noregi og fjallaði meðal annars um nýlegar niðurstöður PIAAC² könnunar OECD á grunnleikni fullorðinna og um þjálfun leiðbeinenda og kennara sem kenna grunnleikni með áherslu á notkun upplýsingatækni. Annað námskeiðið var skipulagt af menntamálaráðuneyti Lúxemborgar og fengu þátttakendur meðal annars kynningu á nýlegri rammaáætlun landsins um grunnleikni fullorðinna sem lýsir hæfnimarkmiðum á fimm sviðum, ritun, læsi, tal máli, hlustun og talnalæsi. Þá hefur Lúxemborg einnig gefið

Guðfinna Harðardóttir

Halla Valgeirsdóttir

Sólborg Jónsdóttir

út rammaviðmið um hæfni í upplýsingatækni og er henni skipt á fjögur svið, grunnþekkingu á upplýsingatækni, hæfni í að nálgast upplýsingar, samskiptahæfni með aðstoð upplýsingatækni og sköpun með aðstoð upplýsingatækni. Þriðja námskeiðið var skipulagt af ACEFIR, katalónskum samtökum um menntun, þjálfun og rannsóknir og fjallaði aðallega um læsiskennslu ólæsra innflytjenda, sem var einnig meginþema fjórða námskeiðsins, sem haldið var hjá VOX í Noregi. Almenn var mikill áhugi á námskeiðunum og má geta þess að yfir 200 manns sóttu um að komast að á fjórða námskeiðið en einungis var pláss fyrir 20 þátttakendur á hverju námskeiði.

Greinarhöfundar sóttu tvö af þessum fjórum námskeiðum, Halla Valgeirsdóttir sat fyrsta námskeiðið og Sólborg Jónsdóttir og Guðfinna Harðardóttir sátu það fjórða. Á fyrsta námskeiðinu³ voru kynntar leiðir til þjálfunar fyrir

1 Sjá umfjöllun um grunnleikni í grein Guðmundu Kristinsdóttur í þessu riti.

2 Niðurstöður fyrstu könnunar OECD á grunnleikni fullorðinna voru gefnar út þann 8. október 2013, sjá frekari umfjöllun í Gátt 2013.

3 Fyrirlestrana má finna á https://www.youtube.com/watch?v=R5e5K1-CCoE&index=2&list=PLIkR5IMu6I3IztQCuzoa-SM7GPG_ZFLK

leiðbeinendur og kennara í Noregi, á Írlandi, í Norður-Írlandi, Skotlandi, Frakklandi, Slóveníu og Tékkóslóvakíu. Jafnframt var sagt frá stöðu grunnleikniþjálfunar fyrir fullorðna í þessum löndum.

Á námskeiðinu voru helstu niðurstöður PIAAC könnunarinnar einnig kynntar og verkefni Vox um þjálfun grunnleikni á vinnustað. Jafnframt var fjallað um möguleika MOOC – opinna námskeiða á netinu fyrir leiðbeinendur og kennara í fullorðinsfræðslu og bent á skoskan vef sem er vettvangur fyrir fullorðinsfræðsluáðila til að læra hver af öðrum, sjá <http://www.i-develop-cld.org.uk/>.

Meðal þess sem tekið var fyrir á fjórða námskeiðinu voru niðurstöður Alfaráðsins, norræns samstarfsnets um læsi fullorðinna, þar sem lýst er þeirri lágmarkshæfni sem leiðbeinendur innflytjenda með annað móðurmál en norrænt þurfa að búa yfir⁴. Þá var einnig lögð áhersla á að gerður væri greinarmunur á kennslu innflytjenda sem eru með öllu ólæsir á ritað mál og hinna sem eru læsir á eigin tungu, þar sem ferlið við að ná grunnleikni í lestri er annað en þegar verið er að læra lestur á erlendu tungumáli.

UPPLÝSINGATÆKNI SEM MIÐILL VIÐ ÞJÁLFUN GRUNNLEIKNI

Í Noregi hefur upplýsingatækni verið notuð við lestrarkennslu innflytjenda þar sem það getur verið fullorðnum námsmönnum með litla grunnleikni afar erfitt að eiga að beita penna eða blýanti. Sú aðferð sem notuð hefur verið byggir á *Writing to read* tækni sem á rætur að rekja til Svíþjóðar. Í þessari aðferð eru bæði notaðar tölvur og spjaldtölvur og hugbúnaðurinn virkar meðal annars þannig að tölvan les orðin upp um leið og þau eru skrifuð og rauðlitar þau orð sem eru rangt stafsett. Með þessu móti eru sjón, heyrn og ritun virkjuð samtímis og það hefur skilað góðum árangri. Einn slíkur hugbúnaður er kynntur á vefslóðinni www.skolstil.se.

Á Írlandi hefur NALA boðið upp á fjarþjálfun í grunnleikni fyrir fullorðna á vefnum www.writeon.ie. Á vefnum er að finna ýmis verkefni sem snúa að þjálfun í ritun, talna-leikni og notkun upplýsingatækni en auk þess er þar að finna verkefni sem eiga að meta námshæfni einstaklinga. Að námi loknu geta þeir sem ljúka þeirri þjálfun sem boðið er upp á fengið staðfestingu á því á formlegan hátt þar sem fram

kemur hæfni þeirra á tilteknu sviði og á hvaða þrepi hæfnin er.

ÖPP TIL AÐ AÐSTOÐA VIÐ VERKEFNI DAGLEGS LÍFS

Leiðbeinendur innflytjenda í Noregi hafa lagt sig fram um að benda á ýmis farsímaöpp, sem nýtast í daglegu lífi. Þetta eru öpp sem veita til dæmis upplýsingar um veðurspár, nýjustu fréttir eða vörur á tilboði. Þá hefur breska fullorðinsfræðslustofnunin NIACE (The National Institute of Adult Continuing Education) þróað app sem fólk getur notað í stærðfræðiverkefnum daglegs lífs. Appið er hægt að sækja á slóðina <http://www.mathseverywhere.org.uk/>

ÞJÁLFUN GRUNNLEIKNI Í ATVINNULÍFINU – EFNI Á VEF VOX

VOX hefur gert samning við norska menntamálaráðuneytið⁵ um eflingu grunnleikni fullorðinna og felst hlutverk VOX aðallega í þjálfun kennara og leiðbeinenda, ráðgjöf til fræðslu- og símenntunarmiðstöðva og leiðbeininga um hönnun náms í grunnleikniþáttunum. Í tengslum við hönnun náms hefur VOX greint nokkur störf í því skyni að benda á hvernig þau nýtast til að þjálfra grunnleikniþættina læsi, ritun, talnalesi og upplýsingatækni (sjá <http://www.vox.no/Grunnleggende-ferdigheter/Profiler-for-basisferdigheter/>). Vert er einnig að benda á að mikið efni um grunnleikni er aðgengilegt á vef stofnunarinnar www.vox.no, meðal annars sýnishorn af rafrænum prófum í norsku sem öðru máli fyrir fullorðna, sjá <http://enovate.no/voxdemo/norsk/>.

UM HÖFUNDANA

Sólborg Jónsdóttir er deildarstjóri Tungumála- og fjölmenningadeildar Mímis-símenntunar. **Halla Valgeirsdóttir** og **Guðfinna Harðardóttir** eru sérfræðingar hjá Fræðslumiðstöð atvinnulífsins.

⁴ Niðurstöður Alfaráðsins má nálgast á vef NVL, norræns tengslanets um nám fullorðinna, www.nordvux.net.

⁵ Sjá grein Alberts Einarssonar í þessu riti.